

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 396

van **JOHAN DANEN**

datum: 29 februari 2024

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Grensgebied Bocholt/Bree/Kinrooi - Ruilverkavelingen

Op 31 oktober 2023 publiceerde het Belgisch Staatsblad het besluit van de minister van 6 oktober 2023 tot opheffing van het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling van een geheel van goederen gelegen op het grondgebied van de gemeenten Bocholt en Bree.

Met dat besluit wordt in de eerste plaats het ministerieel besluit (MB) van 14 september 1998 tot instelling van een onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling van een geheel van goederen gelegen op het grondgebied van de gemeenten Bocholt en Bree opgeheven. Bijkomend wordt de coördinatiecommissie Veldhoven-Kreiel ontbonden, opgericht bij MB van 9 juni 1999 houdende oprichting van de coördinatiecommissie voor de ruilverkaveling in de gemeenten Bocholt en Bree.

In het licht van de recente blokkades, betogingen en bedreigingen vanuit zowel de georganiseerde als de ongeorganiseerde landbouwkolom is een punctuele toelichting bij de beslissing aan de orde.

In het projectgebied ten noorden van het kanaal Bocholt-Herentals leek immers het instrument ruilverkaveling het meest gepast om de stapeling van ruimtelijke en hydrologische knelpunten in het grensgebied Bocholt/Bree/Kinrooi rondom de Abeek duurzaam op te lossen, zowel in het belang van de landbouwstructuur, de gebiedsgerichte ecologische doelstellingen als van de toeristisch-recreatieve infrastructuur.

1. Op welke gronden heeft de minister besloten om, 25 jaar na opstart van het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling in Bocholt en Bree, het onderzoek stop te zetten?
2. Heeft de minister bij die beslissing het advies ingewonnen van het Departement Landbouw en Visserij (DLV), het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en/of Toerisme Vlaanderen (TVL)? Zo ja, wat was de inhoud van de adviezen? Zo niet, waarom niet?
3. Heeft de minister bij die beslissing het advies ingewonnen van de betrokken lokale besturen Bocholt en Bree, en van de provincie Limburg? Zo ja, wat was de inhoud van die adviezen? Zo niet, waarom niet?
4. Heeft de minister bij die beslissing het advies ingewonnen van de inhoudelijk betrokken Vlaamse adviesraden, zoals de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad)? Zo ja, wat was de inhoud van die adviezen? Zo niet, waarom niet?

5. In de loop van het onderzoek Veldhoven-Kreiel bleek het wel mogelijk om in het aangrenzende deelgebied Molenbeersel (gemeente Kinrooi) een ruilverkavelingstraject op te zetten en bijna te finaliseren.

Hoe valt dat te verklaren en wat is de actuele stand van zaken en timing rond de afronding van de ruilverkaveling Molenbeersel?

6. Bereidt de minister andere initiatieven voor om in de Vlake van Bocholt de ruimtelijke en functionele knelpunten (met de paardenhouderij als nieuwe dominante speler en de Blue Deal als nieuw beleidsinstrument) aan te pakken? Zo niet, waarom niet?

ANTWOORD

op vraag nr. 396 van 29 februari 2024

van **JOHAN DANEN**

1. De minister heeft het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Veldhoven-Kreiel stopgezet op basis van 3 argumenten:
 - a) Inhoud: het ontwerp van ruilverkavelingsplan dateert van 2005 en is voorbijgestreefd. Het opnieuw opstarten zou erop neerkomen dat het werk overgedaan zou moeten worden. Het projectgebied wordt doorsneden door een aantal beekvalleien waarrond een aantal natuurgebieden en SBZ-gebieden zijn afgebakend (zowel vogelrichtlijn- als habitatrichtlijngebieden). Die gebieden maken dat de herverkaveling aan sterke juridische randvoorwaarden gebonden zou zijn. Dat beperkt de mogelijkheden om percelen te ruilen en dus ook de te verwachten landbouweconomische baten van deze ruilverkaveling.
 - b) Budget: sinds 2006 werd het budget ruilverkaveling sterk verminderd waardoor slechts een aantal ruilverkavelingsprojecten in uitvoering gefinancierd kunnen worden.
 - c) Personeel: de uitvoering van een ruilverkavelingsproject is een arbeidsintensief proces. Binnen de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) wordt het personeel ingezet op andere beleidsprioriteiten en is de vereiste capaciteit voor de uitvoering van deze ruilverkaveling niet beschikbaar.
2. De coördinatiecommissie adviseert de opmaak van het ruilverkavelingsplan. Hierin is o.a. een vertegenwoordiging vanuit het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) opgenomen. Deze commissie is steeds betrokken geweest bij de inhoudelijke argumentatie. Het betreft een ambtshalve beslissing door de minister over de opheffing van het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Veldhoven-Kreiel op basis van de hierboven aangegeven argumenten.
3. Het betreft een ambtshalve beslissing door de minister over de opheffing van het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Veldhoven-Kreiel. Er werden geen voorafgaandelijke adviezen ingewonnen omdat bovenstaande argumenten voldoende basis bieden voor deze beslissing.
4. Het betreft een ambtshalve beslissing door de minister over de opheffing van het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Veldhoven-Kreiel. Advisering van de SALV noch MINA-raad is procedureel voorzien bij de opstart of de stopzetting van een ruilverkaveling.
5. Ruilverkaveling Molenbeersel vloeide voort uit een project uit de Limburgovereenkomst tussen de provincie Limburg en het Vlaams Gewest ('het Limburgplan') ter ondersteuning van de grove groenteteelt in Noordoost-Limburg. In het kader van dit project uit het Limburgplan werd er een landbouwstudie (2006) uitgevoerd met inbegrip van een bevraging van een groot aantal groentetelers in de regio Noordoost-Limburg.

De toenmalige conclusie in de studie voor het gebied Veldhoven-Kreiel luidt:

Het grootste deel van het gebied (ongeveer 1900 ha) staat aangeduid als ankerplaats. De bovenloop van de Abeek is ook een ankerplaats naast de Lozerheide. Zo liggen in het zuiden van Veldhoven-Kreiel de natuurgebieden Luysen en Sint-Martensheide en in het noorden Smeethof. Het gevolg is dat er veel zonevreemde landbouw ligt. Binnen de perimeter van de ruilverkaveling alleen al ligt er bijna 300 ha landbouwgrond in natuurgebied. Het grootste deel van het gebied staat ook aangeduid als vogelrichtlijngebied. Dit bemoeilijkt zeer sterk initiatieven die men zou willen nemen om de agrarische structuur te verbeteren. De ruilverkaveling ligt momenteel stil, omdat de berekende baten te laag lagen. Of de ruilverkaveling kan worden gereactiveerd zal o.m. afhangen van het afbakeningsproces.

De toenmalige conclusie in de studie voor het gebied Molenbeersel luidt:

Het gebied is een vrij homogeen agrarisch gebied. In het midden van het gebied ligt er wel het centrum van Molenbeersel (woongebied). In het oosten van het gebied ligt er een deel in natuurgebied (Stamprooierbroek). Dit deel is ook aangeduid relictgebied.

Op basis van de resultaten van deze studie adviseerde de projectstuurgroep om in twee zones concrete deelprojecten op te starten:

- Een ruilverkaveling uit kracht van wet in Molenbeersel (Kinrooi);
- Een proefproject rond vrijwillige kavelruil in het gebied Steenkamp-Wurfeld (Maaseik en Dilsen-Stokkem).

Volgend op dit advies werd er eind 2006/begin 2007 een verkenningnota opgesteld voor de ruilverkaveling Molenbeersel. Na advies van Ruimtelijke Ordening en ALBON (nu Departement Omgeving) besliste de bevoegde minister op 14 september 2007 om het onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling in te stellen (art. 63 van de Wet van 22 juli 1970 op de ruilverkaveling van landeigendommen uit kracht van wet).

Voorgeschiedenis ruilverkaveling Molenbeersel:

- 14 september 2007: start onderzoek naar het nut van de ruilverkaveling Molenbeersel. De coördinatiecommissie wordt opgericht en het recht van voorkoop wordt ingesteld.
- 2010-2018: de thematische studies worden doorlopen en een geïntegreerd ruilverkavelingsplan wordt opgemaakt. Het milieu-effectenrapport (MER) werd opgemaakt voor het totale project. Dit werd in februari 2016 goedgekeurd door de MER-dienst. Het MER en ruilverkavelingsplan kennen een openbaar onderzoek.
- Op 10 september 2019 werd de ruilverkaveling Molenbeersel door minister Van den Heuvel nuttig verklaard.
- 18 december 2020: beslissing van de Vlaamse Regering om over te gaan tot uitvoering van de ruilverkaveling Molenbeersel en oprichting van het ruilverkavelingscomité van de ruilverkaveling Molenbeersel.
- 7 januari 2021: besluit van minister Demir tot oprichting van de commissie van advies.
- Februari-maart 2022: wenszittingen ter voorbereiding van de herverkaveling.
- 1 juni 2022 t.e.m. 15 juni 2022: onderzoek over de afpaling van de blokgrens.
- 21 november 2022 t.e.m. 21 december 2022: openbaar onderzoek over de definitieve inbreng.
- September 2022-juli 2023: opmaak eerste voorstel van herverkaveling.
- Augustus 2023-juli 2024: pauze in het herverkavelingsproces wegens prioritaire inzet van de herverkavelaar in een ander ruilverkavelingsproject.

Planning:

- Maart 2024: start uitvoering eerste werf (afbraak hoeve Loooverstraat).
- Maart 2024: start aanbesteding eerste dossier wegenwerken.
- Eerste neerlegging herverkavelingsplan: voorjaar 2026.

- Verlijden eerste ruilverkavelingsakte: einde 2027.
6. Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) ter uitvoering van AGNAS is nog niet in opmaak.

Een partnerschap in de omgeving van Bocholt is toegetreden tot de gebiedscoalities van het landinrichtingsproject Water-Land-Schap 1.0 en Water-Land-Schap 2.0. Het doel van het programma Water-Land-Schap is om problemen met water in landelijke gebieden in onderlinge samenhang op te lossen, in nauwe samenwerking met de gebruikers van het gebied zoals landbouwers en bedrijven, bewoners en landschapsbeheerders.

Water-Land-Schap 1.0 werkt vanuit drie uitgangspunten aan een klimaatadaptief en landschappelijk geïntegreerd watersysteem in Noordoost-Limburg:

- Blauwgroene dooradering realiseren en ecosysteemdiensten inzetten als systeem voor waterbuffering;
- Een betere waterkwaliteit door het natuurlijk zuiverend vermogen van beekdalsystemen te verbeteren en waterharmonica's aan te leggen;
- Natuurinclusieve landbouw stimuleren door oplossingen om landbouwgrond in gebruik klimaatbestendiger te maken en vergoedingen voor diensten uit te werken door directe meerwaarde van het product of compenserende maatregelen.

Er werd 26.850 euro uitgetrokken voor voorbereidingen om natuurinclusieve landbouw te stimuleren, door bij de landbouwwuitbating het grondwaterpeil hoog te houden.

De coalitie bestaat uit: Regionaal Landschap Kempen en Maasland, gemeente Bocholt, stad Bree, provincie Limburg, dienst waterlopen en domeinen provincie Limburg, Steengoed projecten (Vlaamse grindsector) en landbouwers.

Binnen Water-Land-Schap 2.0 wil het Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw samen met zijn partners Boerennatuur Vlaanderen, gemeente Bocholt en stad Peer twee wetlands aanleggen in Bocholt en Peer. Het project voorziet de zoektocht naar mogelijke locaties, de keuze van soort wetland en de effectieve aanleg ervan, een korte opvolging en communicatie naar het brede publiek.